

T A
Č R

Program **Doprava 2020+**

Efektivní provozní koncept pro Rychlá spojení **SZP** Seznam zkratk a pojmů

Pomocný výsledek V5 projektu CK01000004 řešeného s finanční podporou TA ČR – verze 2020

Řešitelské pracoviště:

České vysoké učení technické v Praze
Fakulta dopravní
K617 Ústav logistiky a managementu dopravy
Horská 3, 128 03 Praha 2, Nové Město

**FAKULTA
DOPRAVNÍ
ČVUT V PRAZE**

Řešitelský tým – autoři této části:

Ing. Michal Drábek, Ph.D. – odpovědný řešitel
Ing. Vít Janoš, Ph.D.
Ing. Jiří Pospíšil, Ph.D.
Bc. Jan Růžička
Ing. Rostislav Vašíček
Ing. Rudolf Vávra
Ing. Petr Fridrišek
Ing. Stanislav Metelka

V Praze, dne 31. prosince 2020

Seznam zkratk a značek

AB	automatický blok
ABS	Ausbaustrecke (něm.) – označení modernizované trati
AH	automatické hradlo
AG, S.p.A.	akciová společnost (označení v německy mluvících zemích, v Itálii)
AV	alta velocità (it.) či alta velocidad (šp.) – označení VRT či rychlovlaků
AVE	nejrychlejší španělské rychlovlaky (Alta Velocidad Española)
AVV	Automatické vedení vlaku
BEMU	elektrická motorová jednotka s bateriemi (battery + electric motor unit)
BMU	dvouzdrojová motorová jednotka (elektr. + diesel, bimodal motor unit)
BMVI	Německé spolkové ministerstvo dopravy a digitální infrastruktury (Bundesministerium für Verkehr und digitale Infrastruktur)
CEF	Connecting Europe Facility (Nástroj pro propojení Evropy)
ČD	České dráhy, akciová společnost
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČVUT v Praze	České vysoké učení technické v Praze
ČVUT FD	České vysoké učení technické v Praze Fakulta dopravní
DB	Německé dráhy (Deutsche Bahn)
DMU	dieselová motorová jednotka (diesel motor unit)
DOZ	Dálková obsluha zabezpečovacího zařízení
DŘD	dopravní řád drah (Vyhláška 173/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů)
EMU	elektrická motorová jednotka (electric motor unit)
ERTMS	European Rail Traffic Management System
ETCS	European Train Control System = evropské vlakové zabezpečovací zařízení
EU	Evropská unie
Ex	expresní vlak
FBS/iPLAN	Fahrplanbearbeitungssystem/prostředí iPLAN
FS	Italské státní dráhy (Ferrovie dello Stato Italiane)
FTE	Forum Train Europe (evropská konference jízdnicích řádů)
FUA	funkční urbanizované/á území (Functional Urban Area/s)
GŘ	Generální ředitelství
GSM-R	Global System for Mobile Communications – Railway
GVD	grafikon vlakové dopravy
Hbf, HB	Hauptbahnhof (označení hl. n. v Německu a Rakousku, HB ve Švýcarsku)
hl. n.	hlavní nádraží
hrtkm	hrubý tunový kilometr
IAD	Individuální automobilová doprava
ICE	rychlovlaky v Německu (Intercity-Express)
IDS	integrováný dopravní systém
I_k	interval křižování
IS	Informační systém (obecně)

ITJŘ (ITG)	integrální (integrovaný) taktový jízdní řád (grafikon)
JD	jízdní doba
JŘ	jízdní řád
Kč	koruna česká
kW	kilowatt
kWh	kilowatthodina
L:00	lichá celá hodina, např. 11:00, 13:00, 15:00 atd.
LAV	linea alta velocità (it.)/ línea de alta velocidad (šp.) – označení VRT
LGV	Lignes à Grande Vitesse – označení VRT ve Francii
LLS	místní pracovištní mikroregion/y (Local Labour System/s)
M	následné mezidobí
MHD	městská hromadná doprava
MD	Ministerstvo dopravy ČR
MTV	měrný trakční výkon [kW/t]
MU	ucelená hnací jednotka (motor unit)
NBS	Neubaustrecke (něm.) – označení novostavby (VRT)
NMBS/SNCB	Belgický státní železniční dopravce (Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen/ Sociétés nationale des chemins de fer belges)
NJŘ	nákresný jízdní řád
NTV	Nuovo Trasporto Viaggiatori – italský soukromý železniční dopravce
ÖBB	Rakouské spolkové dráhy (Österreichische Bundesbahnen)
Os	osobní vlak
OSS	One Stop Shop – jednotné kontaktní místo pro přiděl kapacity
PaP	předpřipravená trasa v rámci RFC (pre-arranged train path)
PD	pracovní den
PDOÚ	plán dopravní obslužnosti území
PSO	závazek veřejné služby (public service obligation) ve smyslu EU 1370/2007
P+R	Park and Ride – záchytné parkoviště pro pokračování cesty veřejnou dopravou
R	Rychlík
RE	regionální expres (Německo, Švýcarsko)
RENFE	Španělská národní železniční společnost (Red Nacional de los Ferrocarriles Españoles)
REX	Regionální expres (Rakousko)
RFC	Evropský (mezinárodní) koridor pro nákladní dopravu (Rail Freight Corridor)
RS	Rychlá spojení (systém rychlé železnice v ČR, v užším smyslu VRT a navazující stavby tamtéž)
RS1	Rychlé spojení Praha – Brno – Ostrava (-Katowice)
RS2	Rychlé spojení Brno – Břeclav (-Wien/-Budapest)
RS3	Rychlé spojení Praha – Plzeň – Domažlice (-München)
RS4	Rychlé spojení Praha – Ústí nad Labem – Dresden/Most
RS5	Rychlé spojení Praha – Hradec Králové/Liberec – Wrocław
S:00	sudá celá hodina, např. 12:00, 14:00, 16:00 atd.
SJD	systémová jízdní doba (v ITJŘ)
SJŘ	sešitový jízdní řád

SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SNCF	Fancouzská národní železniční společnost (Société Nationale des Chemins de fer Français)
Sp	spěšný vlak
SPDOÚ	Strategie podpory dopravní obsluhy území (MD ČR)
SQ	současný stav (status quo)
st. hr.	státní hranice
SŽ	Správa železnic, státní organizace (dříve Správa železniční dopravní cesty)
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty, státní organizace - dřívější zkratka SŽ, objevuje se hlavně v označení směrnic, předpisů apod.
SŽDC D1	Dopravní a návěštní předpis
t	tuna
TJŘ	tabelární jízdní řád
TEN-T	Transevropská dopravní síť (Trans-European Transport Networks)
TGV	rychlolaky ve Francii (Train à Grande Vitesse)
t_J	jízdní doba (pravidelná, není-li uvedeno jinak) či doba jízdy
t_{mez}	doba mezery
TSI	Technické specifikace pro interoperabilitu
t_T	doba taktu (interval mezi následujícími spoji téže linky či prokladu linek)
UIC	Mezinárodní železniční unie (Union internationale des chemins de fer)
vlkm	vlakový kilometr
vozokm	vozový kilometr
VR	vysokorychlostní (železniční)
VRT	vysokorychlostní trať/tratě
vzpp	ve znění pozdějších předpisů
ŽESNAD	Sdružení železničních nákladních dopravců České republiky
žst.	železniční stanice

Poznámka k názvům měst: Ve všech formách jízdních řádů se užívají místní názvy, kdežto v textu se užívají přednostně české názvy, pokud existují a jsou běžně užívány.

Slovník pojmů

Plánování nabídky veřejné dopravy

Pojem	Definice	Zdroj
Dopravce (železniční podnik)	licencovaný podnik, jehož hlavní činností je železniční přeprava zboží nebo cestujících, přičemž tento podnik zajišťuje trakci. Případně podnik poskytující pouze trakci.	2012/34/EU
Dopravní obslužnost	zabezpečení dopravy po všechny dny v týdnu především do škol a školských zařízení, k orgánům veřejné moci, do zaměstnání, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a k uspokojení kulturních, rekreačních a společenských potřeb, včetně dopravy zpět, přispívající k trvale udržitelnému rozvoji územního obvodu	194/2010 Sb.
Dopravní výkon (též dopravní práce)	Agregovaný ukazatel celkové vzdálenosti ujeté všemi soupravami, případně jednotlivými vozy, za dané časové období, vztažený k lince či jejich souboru. Vlakový kilometr (vlkm) osobní dopravy vyjadřuje přemístění jednoho osobního vlaku, příp. sólo motorového vozu o jeden kilometr.	ČSÚ
Hnací (drážní) vozidlo	vozidlo schopné vyvíjet tažnou, případně brzdící sílu pro pohyb a brzdění vlastní a zpravidla i jiných vozidel. Za hnací vozidla označujeme lokomotivy, elektrické a motorové vozy a elektrické a motorové jednotky	DŘD, SŽDC D1
Hustota osídlení	Údaj charakterizující průměrnou míru osídlenosti lidmi. Obvykle se udává v počtu obyvatel na čtvereční kilometr (/km ²) a lze ho vypočítat jako podíl počtu obyvatel a plochy (rozlohy) daného území.	ČVUT FSv
Izochrona	křivka (linie) na mapě, spojující místa se stejnou časovou vzdáleností od určitého bodu (dle definice buď chůzí anebo dobou jízdy veřejnou dopravou)	Primární autor pojmu nenalezen
Jednotka motorová nebo elektrická	ucelená, v provozu nerozpojitelná souprava, sestavená z hnacích vozidel, příp. vložených nebo řídicích vozů tak, že obě koncová vozidla jsou zpravidla vybavena jednou čelní kabinou strojvedoucího	SŽDC D1
Linka¹	souhrn dopravních spojení na trase dopravní cesty určené výchozí a cílovou zastávkou a ostatními zastávkami, na níž jsou poskytovány přepravní služby podle jízdního řádu	ČVUT FD podle 111/1994 Sb.
Motorový nebo elektrický vůz	vozidlo s vlastním pohonem, zařízené pro přepravu osob nebo nákladu, příp. dopravování jiných vozidel	SŽDC D1
Pásmování (pásmový provoz)	Situace, kdy jedna linka čtenějším zastavováním či zastávkově obsluhuje sídla vzdálenější od centra aglomerace a od určité stanice pokračuje bez zastavení do centra či jiného významného uzlu. Linka s pásmovým provozem tak kombinuje dvě přepravní funkce a zlepšuje dostupnost centra ze vzdálenějších sídel.	ČVUT FD
Přepravní výkon (též přepravní práce)	Agregovaný ukazatel celkové vzdálenosti ujeté všemi cestujícími za určité časové období, vztažený k lince či jejich souboru. Osobový kilometr (oskm) se rovná přepravě jedné osoby na vzdálenost jednoho kilometru.	ČSÚ

¹ železniční

Pojem	Definice	Zdroj
Rychlá spojení (RS)	provozně-infrastrukturní systém rychlé železnice na území ČR zahrnující novostavby vysokorychlostních tratí (VRT), tratě vysokorychlostní modernizované i modernizované konvenční tratě vyšších parametrů včetně vozidlového parku a provozního konceptu	Program rozvoje RS v ČR (MD)
Řídicí vůz	dražní vozidlo bez vlastního pohonu, které je vybaveno technickým zařízením k dálkovému ovládní určených typů hnacích drážních vozidel	DŘD
Souprava	sestavená a svěšená skupina vozidel pro uskutečnění určitých dopravních procesů (souprava vlaku, souprava posunového dílu)	SŽDC D1
Spoj	jízda soupravy v trase určené linky podle jízdního řádu. Na železnici se v tomtéž významu používá pojem „vlak“.	ČVUT FD
Střídavá obsluha tarifního bodu	situace, kdy určitý tarifní bod je obsluhován spojem A, ale není obsluhován následujícím spojem B v rámci funkčního prokladu.	ČVUT FD
Střídavá obsluha tarifních bodů	situace, kdy jeden ze dvou tarifních bodů, ležících zpravidla blízko sebe, je obsluhován spojem A, ale není obsluhován následujícím spojem B v rámci funkčního prokladu. Druhý z tarifních bodů je pak obsluhován přesně opačným způsobem.	ČVUT FD
Systematická nabídka	Nabídka spojů s jednotným intervalem během dne. V podmínkách ČR lze připustit i takové minutové odchylky, s nimiž jsou stále zachovány všechny periodické přípojné vazby.	ČVUT FD
Tarifní bod	Místo, ze kterého a do kterého lze vydávat jízdní doklady nebo počítat dovozně.	ČVUT FD
Vrstva (segment) funkční	Část linky s jasně vymezenou přepravní funkcí a tomu odpovídající četností zastavování. Jedna linka tedy může být na různých úsecích součástí různých funkčních vrstev	ČVUT FD
Vrstva (segment) obsluhy	Skupina linek s jasně vymezenou převládající přepravní funkcí a tomu odpovídající převládající četností zastavování.	ČVUT FD
Vrstva A	dálkové linky s tranzitní funkcí, které spojují rozvojové/urbanizační oblasti mezinárodního významu – v ČR Prahu, Ostravsko a Brno, případně je napojují na krajská města. Jde o nejvyšší vrstvu v hierarchii nabídky veřejné dopravy, s typickou vzdáleností 50 – 150 km mezi sousedními místy zastavení. Pro potřeby projektu se tato definice upřesňuje tak, že vrstva A projíždí alespoň 1 tarifní bod obsluhovaný vrstvou B.	ČVUT FD, ve shodě s MD (SPDOÚ)
Vrstva B	Rychlá doprava mezi regiony a v regionech, typicky spojující sídla s 5 000 – 15 000 obyvateli navzájem a s většími sídly a až na výjimky zastavující pouze v takovýchto sídlech či z důvodu přírodních vazeb.	ČVUT FD, ve shodě s MD (SPDOÚ)
Vrstva C	Přepravní páteř regionálních a městských systémů, se zastávkovou obsluhou. Podle charakteru území se linky této vrstvy dělí na aglomerační (doba taktu 7,5 až 60 min, převážně elektrická trakce) a regionální (doba taktu 60 až 120 min či nesystematické spoje, převážně nezávislá trakce). Jde o nejnižší vrstvu v hierarchii nabídky veřejné dopravy, která je smysluplná pro železniční dopravu.	ČVUT FD, ve shodě s MD (SPDOÚ)
Zastávková obsluha	zastavení v každém nácestním tarifním bodě v rámci určitého úseku, kdy projetí některého tarifního bodu nastává výjimečně	ČVUT FD

Jízdní řád

Pojem	Definice	Zdroj
ad hoc	proces projednávání jednotlivých požadavků žadatelů na přidělení kapacity dráhy nad rámec zpracovaného JŘ	Prohl. o dráze SŽ
čas T	časový okamžik (např. příjezdu, odjezdu, průjezdu)	ČVUT FD, ve shodě se Směrnicí SŽDC č. 104
doba t	časový interval (např. jízdy, obratu, pobytu, přestupu)	ČVUT FD, ve shodě se Směrnicí SŽDC č. 104
Grafikon vlakové dopravy (jízdní řád sítě ²)	údaje určující veškerý plánovaný provoz vlaků a vozového parku, který se uskutečňuje v rámci příslušné železniční infrastruktury v době jeho platnosti	2012/34/EU
Grafikon vlakové dopravy (GVD, odpovídá jízdnímu řádu sítě dle Směrnice 2012/34/EU)	souhrn opatření a pomůcek, které souvisí s vlakovou dopravou, vypracovávají se a vydávají pro období stanovené v souladu s mezinárodními železničními dohodami a úmluvami. Zavádí se v celé síti současně. V pomůčkách GVD jsou obsaženy pokyny pro organizování drážní dopravy a pro jízdu vlaků.	SŽDC D1
Jízdní řád vlaku (JŘ)	konkrétní časová poloha vlaku na konkrétním úseku trati	SŽDC D1
Kapacita dráhy ³ (dopravní cesty)	její využitelná průjezdnost umožňující rozvržení požadovaných tras vlaků na určitém úseku dráhy v určitém období.	Zákon 266/1994 Sb.
Koordinace	proces, jehož prostřednictvím se přidělcé a žadatelé snaží řešit situace, kdy existuje více žádostí o kapacitu dráhy, které jsou ve vzájemném rozporu	Prohl. o dráze SŽ
Doba jízdy t_J	součet příslušných jízdních dob a pobytů v místech stání	Směrnice SŽDC č. 104

ITJŘ

Pojem	Definice	Zdroj
Doba taktu (interval obsluhy, interval mezi spoji, trasami)	interval mezi následujícími spoji buď téže linky, anebo různých linek v přesném prokladu (u prokladu či střídavého zastavování mohou být připuštěny drobné, avšak pravidelně se opakující, minutové odchylky mezi následujícími spoji). U nákladních tras se dobou taktu rozumí interval mezi systematickými (periodickými, taktovými) trasami, ať přidělenými či katalogovými, se stejnými parametry vlaku.	ČVUT FD
Hranová rovnice	součet systémových jízdních dob mezi libovolnými dvěma taktovými uzly v rámci ITJŘ	ČVUT FD
Jalová symetrie	místo na síti (tarifní bod či širá trať), kde v čase symetrie dochází ke křížování či míjení spojů téže linky, avšak není to využito k vytvoření taktového uzlu	ČVUT FD

² Dle směrnice 2012/34/EU. V anglickém znění „working timetable“. Z důvodu jednotnosti bude dále používán pojem „grafikon vlakové dopravy“, ve zkratce „GVD“.

³ případně jeho zkrácená forma „kapacita“

Pojem	Definice	Zdroj
Obvodová rovnice⁴	součet systémových jízdních dob při jízdě z jednoho do téhož taktového uzlu přes nejméně dva další taktové uzly v rámci ITJŘ	ČVUT FD
Proklad přesný	situace, kdy je v určitém úseku mezi dvěma linkami či skupinami spojů téže linky dosaženo přesně poloviční doby taktu. Přesný proklad je podmíněn shodnými pravidelnými jízdními dobami a shodným zastavováním	ČVUT FD
Proklad přibližný	situace, kdy je v určitém úseku mezi dvěma linkami či skupinami spojů téže linky dosaženo přibližně poloviční doby taktu ⁵ . Přibližný proklad je podmíněn podobnými pravidelnými jízdními dobami ⁶ .	
Proklad funkční	situace, kdy je v určitém úseku mezi dvěma linkami či skupinami spojů téže linky dosaženo poloviční doby taktu nikoli přesně, ale z hlediska funkce – stejné systematické přípojné vazby v navazujících uzlových stanicích a stejné stanice křížování na jednokolejné trati či úseku.	ČVUT FD
Kvaziproklad	situace, kdy je v určitém úseku mezi dvěma linkami (popř. i skupinami spojů téže linky) dosaženo funkčního prokladu na jednom konci úseku. Každá složka prokladu má však výrazně odlišné zastavování či jízdní doby (např. z důvodu odlišné funkční vrstvy či odlišného složení soupravy).	ČVUT FD
Síťová grafika	schéma linek v ITJŘ, doplněné taktovými časy (minutami) příjezdu a odjezdu v relevantních uzlech	ČVUT FD
(Čas/osa) symetrie	Čas, podle nějž jsou trasy každé linky v ITJŘ v obou směrech souměrné	
Systémová jízdní doba⁷	Pravidelná jízdní doba mezi libovolnými dvěma taktovými uzly, zaokrouhlená nahoru (v případě modifikovaného ITJŘ i dolů) na celočíselný násobek poloviny doby taktu. Do SJD se započítávají pravidelné jízdní doby, doby pobytu v mezilehlých dopravních a zastávkách a poměrná část doby pobytu v obou taktových uzlech.	ČVUT FD, na základě německojazyčných zdrojů
Taktový uzel⁸	stanice, v níž se setkávají spoje alespoň dvou linek, z nichž jedna je průjezdná, nebo spoje alespoň tří končících linek, tak, že jsou zajištěny přestupní vazby v obou směrech mezi všemi těmito linkami navzájem. V praxi mohou být dále spoje některých linek navázány pouze na některé linky taktového uzlu, případně přijíždět a odjíždět mimo taktový uzel.	
Taktový uzel široký	Taktový uzel, v němž se všechny spoje zahrnutých linek nepotkávají současně, avšak přestupní vazby tím nejsou narušeny. Proto musí spoje některých linek přijet do uzlu dříve a odjet z něj později ⁹ .	

⁴ někdy též zvaná „kružnicová rovnice“

⁵ tak, že výsledná nabídka může být cestujícím ještě takto vnímána, tedy již ne např. 20 a 40 min

⁶ V případě odlišného zastavování jde o přibližný proklad pouze mezi těmi tarifními body, které jsou obslouženy oběma linkami.

⁷ Z hlediska dosažení souladu s pojmoslovím v oblasti dopravní technologie by se měl správně používat pojem „systémová doba jízdy“. Jde však o již široce zaužívaný pojem. Uvedená nepřesnost vznikla pravděpodobně při překladu z německého pojmu „Systemfahrzeit“.

⁸ tzv. úplný

⁹ vzhledem k času symetrie

Kategorie vlaků

Pojem	Definice	Zdroj
Expresní vlaky (Ex)¹⁰	mezinárodní, nebo vnitrostátní dálkové vlaky s pobyty pro nástup/výstup cestujících jen v nejdůležitějších stanicích nebo zastávkách s minimální stanovenou rychlostí 140 km/h	SŽDC D1
Expresní nákladní vlaky (Nex)	mezinárodní nebo vnitrostátní vlaky pro dálkovou přepravu zboží s minimální stanovenou rychlostí 100 km/h, kterou jsou vzhledem k nasazeným vozidlům a hmotností schopny reálně vyvinout a udržet	SŽDC D1
Rychlíky (R)	mezinárodní, nebo vnitrostátní dálkové vlaky s pobyty pro nástup/výstup cestujících jen v důležitých stanicích nebo zastávkách s minimální stanovenou rychlostí 90 km/h	SŽDC D1
Spěšné vlaky (Sp)	mezinárodní, nebo vnitrostátní vlaky s pobyty pro nástup/výstup cestujících jen v některých stanicích a zastávkách s minimální stanovenou rychlostí 80 km/h	SŽDC D1
Osobní vlaky (Os)	ostatní mezinárodní, nebo vnitrostátní vlaky osobní přepravy s přepravou cestujících (tj. kromě Ex, Sp a R).	SŽDC D1
Soupravové vlaky (Sv)	vlaky osobní dopravy bez přepravy cestujících, zajišťující přemístění souprav vozů osobní dopravy, elektrických a motorových vozů a jednotek do výchozí nebo z konečné stanice ostatních druhů vlaků osobní dopravy, popř. na/z technické (hygienické) údržby.	SŽDC D1

Dopravní technologie

Pojem	Definice	Zdroj
Doba mezery t_{mez}	časová záloha (přirážka) k provoznímu intervalu	ČVUT FD, ve shodě se SŽDC D24, Sm. 104 a UIC 406
Doba oběhu (oběžná doba)	pravidelná doba mezi odjezdem soupravy z určitého tarifního bodu v daném směru a následujícím odjezdem téže soupravy z téhož tarifního bodu v tomtéž směru	ČVUT FD
Doba obratu	pravidelná doba mezi příjezdem soupravy na konečnou stanici a odjezdem soupravy z této konečné stanice	ČVUT FD
Dopravna	místo na dráze, které slouží k řízení jízdy vlaků a posunu mezi dopravami. Dopravny mohou být s kolejovým rozvětvením nebo bez kolejového rozvětvení.	DŘD, SŽDC D1
Dopravní bod	souhrnný název pro dopravny, zastávky, nákladiště a ostatní dopravně významné body na síti, které slouží k jednoznačnému geografickému určení požadované trasy vlaku a/nebo v nichž mohou dopravci provádět požadované úkony	Směrnice SŽDC č.70
Dopravní koleje	koleje, určené pro vjezdy, průjezdy a odjezdy vlaků	SŽDC D1

¹⁰ Do kategorie Ex spadají všechny vlaky osobní dopravy vyšší kategorie než rychlík, bez ohledu na obchodní název dle kategorizace dopravce (SC, rj, EC, IC, RJ, LE, AEx). Z hlediska dopravní priority se, stejně jako rychlíky, rozlišují na mezinárodní a vnitrostátní.

Pojem	Definice	Zdroj
Dráha	dopravní cesta, určená k pohybu železničních kolejových vozidel, včetně pevných zařízení potřebných pro zajištění bezpečnosti a plynulosti drážní dopravy. Dráhy se z hlediska účelu a významu dělí na celostátní, regionální a vlečky.	SŽDC D1
Hláska	dopravná na širé trati bez kolejového rozvětvení a bez závislosti traťového zabezpečovacího zařízení	SŽDC D1
Hlavní kolej	dopravní kolej, která je přímým pokračováním průběžné traťové koleje ale- spoň na jednom zhlaví.	SŽDC D1
Hlavní návěstidlo	zařízení, které svými návěstními znaky dovoluje jízdu drážního vozidla za návěstidlo a stanoví, jakou nejvyšší rychlostí smí vlak jet, nebo jízdu drážního vozidla za návěstidlo zakazuje	DŘD
Hradlo	dopravná na širé trati bez kolejového rozvětvení s poloautomatickým traťovým zabezpečovacím zařízením	SŽDC D1
Interval křižování I_K	nejkratší doba potřebná na splnění všech úkonů předepsaných pro zajištění bezpečnosti a plynulé jízdy křižujících se vlaků na traťové koleji a zhlaví, tedy nejkratší doba mezi příjezdem, odjezdem nebo průjezdem prvního vlaku a příjezdem, odjezdem nebo průjezdem druhého vlaku	Směrnice SŽDC č. 104
Měrný trakční výkon [kW/t]	trakční výkon vztažený na dopravní hmotnost vlaku	ČVUT FD
Mezistaniční úsek	širá trať bez zřetele, zda je rozdělena na traťové oddíly	SŽDC D1
Následné mezidobí M	nejkratší doba mezi okamžikem odjezdu nebo průjezdu prvního vlaku a okamžikem odjezdu nebo průjezdu druhého vlaku z téže (zadní) dopravní na tutéž traťovou kolej při dodržení pravidelných jízdních dob a předepsaných pobytů. Výpočet následného mezidobí se provádí po přední dopravnu.	Směrnice SŽDC č. 104, SŽDC D1
Návěst	viditelné nebo slyšitelné vyjádření pokynu stanoveným způsobem	SŽDC D1
Nejvyšší dovolená rychlost	stanovená rychlost vlaku omezená v daném místě na trati: a) traťovou rychlostí; b) přechodným omezením traťové rychlosti; c) hlavními návěstidly, popř. vlakovým zabezpečovačem; d) maximální rychlostí, technickým stavem nebo personálním obsazením vedoucího hnacího vozidla; e) zpravením strojvedoucího vlaku o omezení rychlosti.	SŽDC D1, článek 2192
Odbočka	dopravná s kolejovým rozvětvením na širé trati umožňující přechod vlaků z jedné trati na druhou. Odbočkou mohou být i kolejové spojky, umožňující na dvou a více kolejích trati přechod vlaků z jedné traťové koleje na druhou.	SŽDC D1
Oddílové návěstidlo AB nebo AH	neobsazená dopravná na širé trati bez kolejového rozvětvení, zapojená do traťového zabezpečovacího zařízení se samočinnou činností, závislou na obsazení a uvolnění traťového oddílu.	SŽDC D1
Pobyt vlaku z dopravních důvodů	pobyt, kdy se nejedná o zastavení na požadavek dopravce, ale vlak při konstrukci nemůže být trasován jako projíždějící vzhledem k jízdě jiných vlaků (křižování, předjíždění, dodržování následného mezidobí), z důvodu obsluhy zabezpečovacího zařízení, absence odjezdových návěstidel zpravení písemnými rozkazy nebo plnění ohlašovací povinnosti.	Směrnice SŽDC č. 69
Pořadí vlaků	časové pořadí vlaků, jedoucích po téže traťové koleji bez ohledu na směr jejich jízdy	SŽDC D1
Pravidelná jízdní doba	teoretická jízdní doba zvětšená o doplňovací přírážku, přírážky na dočasná omezení rychlosti a případné zvláštní přírážky. Je závazná pro sestavu JŘ.	SŽDC V7

Pojem	Definice	Zdroj
Prostorový oddíl	část širé trati mezi dvěma sousedními dopravními nebo mezi dopravnou a zakončením tratě na zastávce, popř. na nákladišti	DŘD, SŽDC D1
Provozní interval	nejkratší doba potřebná na splnění všech úkonů předepsaných pro zajištění bezpečnosti a plynulé jízdy vlaků v místech možného vzájemného ohrožení v dopravnách a na širé trati. Provozní interval je tedy nejkratší doba mezi příjezdem, odjezdem nebo průjezdem prvního vlaku a příjezdem, odjezdem nebo průjezdem druhého vlaku.	Směrnice SŽDC č. 104
Provozní koncept	Např. koncept ITJŘ: konfigurace taktových uzlů a směrových přípojných vazeb, četnost obsluhy v jednotlivých směrech a segmentech, linkové vedení, systémové jízdní doby a z nich plynoucí přibližné (v řádu jednotek minut) časové polohy taktových tras vlaků. Obecně se jedná o návrh vlakové dopravy ovlivněný plánovaným GVD.	ČVUT FD
Provozovatel dráhy (infrastruktury¹¹)	subjekt nebo podnik pověřený zejména zřízením, správou a udržováním železniční infrastruktury, včetně řízení dopravy a zabezpečení a signalizace	2012/34/EU
Přetížená infrastruktura	část infrastruktury, kde nemůže být uspokojena poptávka po kapacitě dráhy v určitých časových obdobích ani po koordinaci různých požadavků na kapacitu dráhy	Prohl. o dráze SŽDC
Přidělení kapacity dráhy	jednání umožňující využití takového dílu z celkové kapacity dráhy, kterého je zapotřebí pro požadovanou trasu vlaku.	Zákon 266/1994 Sb.
Sled vlaků	časové pořadí vlaků, jedoucích ve stejném směru po téže traťové koleji	SŽDC D1
Teoretická jízdní doba	Jízdní doba zjištěná výpočtem. Zjišťuje se pro určitou řadu hnacího vozidla, druh jízdního odporu a (dopravní) hmotnost tažených vozidel, traťový úsek a průběh nejvyšší dovolené rychlosti vlaku, a to s přesností nejméně na 0,1 min.	SŽDC V7
Trasa vlaku (grafikonová)	kapacita infrastruktury potřebná k tomu, aby určitý vlak projel mezi dvěma místy za určitou dobu	2012/34/EU
Trasa (vlaku)	konkrétní jízdní řád s jedním číslem vlaku (popřípadě lomeným). Trasa vlaku může být použita jen zčásti, popřípadě pro jednu jízdu vlaku může být přiděleno i více tras či jejich částí.	SŽDC D1
Traťová rychlost	rychlost, kterou smí být pojížděno určené místo na trati (úsek trati). Je uvedena v TTP a v místech, kde dochází k její změně, je pro vozidla, jejichž jízda se nezajišťuje pod plným dohledem ETCS, vyznačena rychlostníky	SŽDC D1
Užitečná délka (staniční) koleje	délka té části koleje, kterou lze prostorově obsadit vozidly, aniž ohrožují jízdu vlaků nebo pohyb vozidel na sousedních kolejích	Směrnice SŽDC č. 83
Vlaková cesta	úsek koleje v dopravně s kolejovým rozvětvením, určený pro danou jízdu vlaku	DŘD
Vlaky osobní dopravy	společný název pro Ex, R, Sp a Os	SŽDC D1
Vozidlo	lokomotiva, vůz či jednotka, které nelze mimo depo dále dělit, bez ohledu na to, zdali je vybaveno vlastním pohonem.	
Výhybna	dopravná s kolejovým rozvětvením umožňujícím křižování a předjíždění vlaků	SŽDC D1
Zastávka	označené místo na dráze, určené pro nástup a výstup cestujících do a z drážního vozidla, s omezeným rozsahem poskytovaných přepravních služeb	DŘD, SŽDC D1

¹¹ Dle směrnice 2012/34/EU. V anglickém znění „infrastructure manager“. Z důvodu jednotnosti a délky názvu bude dále používán pojem „provozovatel dráhy“.

Pojem	Definice	Zdroj
Zhlaví	část kolejíště s výhybkami navazující bezprostředně na záhlaví stanice (vjezdové, odjezdové zhlaví) nebo rozdělující staniční kolejíště na části (střední zhlaví).	SŽDC D1
Železniční stanice (dále „stanice“)	dopravna s kolejovým rozvětvením umožňujícím křížování a předjíždění vlaků a se stanoveným rozsahem poskytovaných přepravních služeb	DŘD, SŽDC D1